

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**фармацевтичний та медико-профілактичний факультет
Кафедра фармації**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради фармацевтичного і
медико-профілактичного факультету

Протокол № 6 «26» 06 2024 р.

Голова вченої ради,
проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ»**

Освітньо-професійна програма	Фармація
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	226 Фармація, промислова фармація
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни	90 год / 3 кредити

Київ – 2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Етика та деонтологія у фармації» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Фармація», навчальних та/або робочих навчальних планів, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» та відповідних нормативних документів.

РОЗРОБНИКИ:

В. Трохимчук Віктор ТРОХИМЧУК професор кафедри фармації, професор, д. фарм.н.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ірина ВЛАСЕНКО, доцент кафедри фармацевтичної технології і біофармації Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, доцент, к. фарм.н.

Олександр ШМАТЕНКО, начальник кафедри військової фармації Української військово-медичної академії, професор, д. фарм.н.

Гарант ОПП

Анна Дроздова Анна ДРОЗДОВА, професор кафедри фармацевтичної технології і біофармації, професор, д. фарм.н.

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри фармації,

протокол № 4-5 від «30» травня 2024 року

Завідувач кафедри Сергій Соловійов Сергій СОЛОВЙОВ, доцент, д. фарм. н.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради факультету (ВРФ) фармацевтичного та медико-профілактичного, протокол № 6 від «12» 06. 2024 року

Голова ВРФ Василь Михальчук Василь МИХАЛЬЧУК, професор, д. мед.н.

ЗМІСТ

	ст
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	5
4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Структура навчальної дисципліни	11
7. Самостійна робота	14
8. Виконання контрольних робіт для здобувачів заочної форми навчання <i>(за необхідності)</i>	16
9. Перелік питань для підсумкового контролю	17
10. Методи навчання	17
11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання	18
12. Рекомендований бібліографічний список	21

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Етика та деонтологія у фармації» є обов'язковою компонентою освітньо-професійної програми «Фармація» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація».

Загальний опис навчальної дисципліни подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Найменування показників	Опис		
1. Загальна характеристика дисципліни			
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»		
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»		
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90		
Кількість кредитів	3,0		
2. Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	I	–	I
Семестр	II	–	II
Лекції	-	–	-
Практичні	-	–	-
Семінарські	36	–	14
Лабораторні	–	–	-
Самостійна робота	54	–	76
Курсова робота (курсний проєкт)	–	–	–
Вид контролю	Залік	–	Залік

2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна «Етика та деонтологія у фармації» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти предметом вивчення якої є етичні, біотичні, деонтологічні аспекти та норми професійної поведінки фармацевтичних працівників. Навчальна дисципліна базується на вивченні студентами менеджменту та маркетингу у фармації, фармакології, фармакоеконіміки, організації та економіки фармації, фармацевтичного законодавства та інтегрується з цими дисциплінами.

2.2. Мета дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Етика і деонтологія у фармації» є формування системи знань з моралі, фармацевтичної етики, біоетики та фармацевтичної деонтології для подальшого належного виконання професійних обов'язків фахівцями фармації.

2.3. Завданнями вивчення дисципліни є:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика і деонтологія у фармації» є навчити здобувачів освіти використовувати основні поняття і засвоїти сутність основних понять моралі, фармацевтичної етики, біоетики та

фармацевтичної деонтології, набути вміння з використання базових інструментів успішного спілкування та взаємодії, вирішення моральних та комунікативних проблем, пов'язаних з практичною діяльністю фармацевтичного працівника.

2.4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Етика і деонтологія у фармації» безпосередньо спирається на основи філософії та основи академічної доброчесності, української мови за професійним спрямуванням, історії України та української культури оскільки вони містять знання та навички для успішного засвоєння даної навчальної дисципліни майбутніми спеціалістами в галузі знань фармація.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання теоретичних основ етики і деонтології у фармації необхідні для вивчення дисциплін, а саме: організація та економіка фармації, клінічна фармація та фармацевтична опіка, фармацевтичний менеджмент та маркетинг, соціальна фармація..

3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Відповідно до освітньої програми «*Фармація*» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму, екологічної безпеки вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 10. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Етика і деонтологія у фармації» дозволяє набути здобувачам вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фармації.

Загальні компетентності:

ЗК1 «Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу»

ЗК2 «Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності»

ЗК5 «Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт»

ЗК6 «Здатність працювати в команді професійної діяльності»

ЗК7 «Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні»

ЗК8 «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя»

ЗК9 «Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології»

ЗК10 «Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо»

ЗК12 «Здатність проведення досліджень на відповідному рівні»

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК1 «Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах»

ФК2 «Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проектів у сфері фармації»

ФК3 «Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності»

ФК4 «Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються»

ФК15 «Здатність застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички, дотримуватись фундаментальних принципів фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях, цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв міжнародних організацій»

5. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна структурована за модульним принципом і складається з 1 навчального модулю, а саме:

– навчального модуля № 1 «Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників», інтегрованими вимогами до модуля №1 є:

Знати:

- Поняття і сутність моралі, етики, деонтології.
- Професійна моральність фармацевтичних працівників.
- Професійна етика фармацевтичних працівників.
- Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з пацієнтами.

- Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з лікарями.
- Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з колегами та медичних працівників фармацевтичних фірм.
- Поняття культура та корпоративна культура фармацевтичних закладів та організації.
 - Вплив референтних груп на мотивацію людини.
 - Типи корпоративних культур.
 - Складові корпоративної культури.
 - Конфлікти в організації, управління конфліктною ситуацією.
 - Мотивація в діяльності фармацевта.
 - Поняття біоетики.
 - Зростання ролі біоетики в сучасному суспільстві, медицині та фармації.
 - Етичні комітети.
 - Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових лікарських засобів.
- Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок. Рекламування лікарських препаратів серед лікарів та населення.
 - Робота медичних представників.
 - Самостійне лікування без рецептурними препаратами в світовій практиці.
 - Етика бізнесу.
 - Управлінська етика та етика трудових відносин.
 - Права та соціальний захист фармацевтичного працівника.
 - Правопорушення та відповідальність.

Вміти:

- Визначати місце фармацевтичної етики, біоетики в системі знань про мораль;
- Формулювати власну думку щодо сучасних досягнень науки та практики медицини – розшифровка генома людини, клонування організмів, генна та клітинна терапія, використання генно-модифікованих продуктів і таке ін. з точки зору етичних аспектів;
- Аналізувати взаємовідносини лікар-хворий-провізор з точки зору етичних та біотичних принципів;
- Характеризувати мовну та психологічну культуру ділового спілкування;
- Використовувати інструменти професійних комунікацій;
- Інтерпретувати вимоги ВООЗ до сучасного фармацевта;

- Тракувати основні положення Етичного кодексу фармацевтичних працівників України та інших країн;
- Виконувати алгоритми спілкування фармацевта із відвідувачами аптеки;
- Визначати професійність фармацевта в наведених прикладах-діалогах із пацієнтами;
- Інтерпретувати вимоги Належної аптечної практики (GPP);
- Аналізувати фактори сьогодення, що негативно впливають на діяльність аптек (за матеріалами ВООЗ);
- Характеризувати біоетичні аспекти клінічних випробувань ЛЗ;
- Проводити ретроспективний огляд розвитку біоетики;
- Аналізувати ситуаційні завдання з питань біоетики;
- Пояснювати етичні критерії ВООЗ з просування ЛЗ на ринок, визначати їх мету та сферу використання;
- Виконувати рекомендації з Належної промоції фармацевтичними компаніями лікарських засобів професіоналам охорони здоров'я;
- Аналізувати особливості реклами ЛЗ та ВМП серед працівників системи охорони здоров'я та населення;
- Пояснювати роль етики бізнесу на сучасному етапі розвитку суспільства;
- Визначати фактори, які впливають на морально-психологічний клімат в організації;
- Вирізняти належне та неналежне виконання професійних обов'язків фармацевтичними працівниками;
- Розробляти орієнтований перелік рис професійності та навичок фармацевтичного працівника для належного виконання професійних обов'язків;
- Пояснювати види відповідальності фармацевтичного працівника.

Модуль навчальної дисципліни є логічно завершеним, відносно самостійним, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Змістовне наповнення програми навчальної дисциплін у таблиця 2.

Таблиця 2.

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
1	2	3
Модуль 1 «Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників та основи взаємодії суб'єктів на фармацевтичному ринку»		

1.1.	Поняття і сутність моралі, етики, деонтології	Професійна моральність та етика фармацевтичних працівників. Мораль, її функції. Виховання морально-етичних цінностей: чесність, милосердя, совісність, відповідальність за доручену справу і таке ін. Історичний шлях становлення етики, фармацевтичної етики. Деонтологія. Становлення фармацевтичної деонтології. Досвід минулого з медицини та фармації в підготовці фармацевтичних працівників. Клятва Гіппократа. Концепція Альберта Швейцера «благоговіння перед життям». Біоетика в фармації
1.2.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з пацієнтами.	Механізми формування етичної поведінки. Належна фармацевтична практика. Поняття деонтології. Історичні аспекти фармацевтичної деонтології. Алгоритм спілкування фармацевтів із пацієнтом в аптеці, лікувально-профілактичному закладі. Мовні та психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується фармацевт. Типи людей: аудіали, візували, кінестетики.
1.3.	Етика і алгоритм спілкування фармацевтичних працівників з лікарями	Історичні аспекти фармацевтичної деонтології. Етика взаємовідношень: лікар – хворий – фармацевт. Мовні та психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується фармацевт. Типи людей: аудіали, візували, кінестетики. Сутність спілкування, його мета і моральний сенс. Моральна культура спілкування, її зміст і вияви. Поняття фармацевтичної етики. Основні етапи становлення фармацевтичної етики. Поняття фармацевтичної деонтології.
1.4.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з колегами та медичними працівниками фармацевтичних фірм	Етика спілкування як прояв культури почуттів. Дискусії про соціальну відповідальність. Толерантність як принцип ділового спілкування. Теорія та практика корпоративної відповідальності Арчі Керролла. Форма звертання. Корпоративна соціальна відповідальність в європейському контексті. Етика ділового спілкування «Зверху-вниз».
1.5.	Поняття культура та корпоративна культура фармацевтичних закладів та організації.	Вплив референтних груп на мотивацію людини. Типології корпоративної культури. Дискусії про соціальну відповідальність Еволюція концепції корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесу. Інтеграція корпоративної соціальної відповідальності в практику управління компанією. Корпоративна соціальна відповідальність в європейському контексті. Глобальні ініціативи у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Місія організації: формування, структура, призначення. Сутність корпоративної культури в організації. Складові корпоративної культури та її рівні. Вплив культури організації на її діяльність
1.6.	Типи корпоративних культур	Складові корпоративної культури. Типології корпоративної культури. Дискусії про соціальну відповідальність. Еволюція концепції корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесу. Інтеграція корпоративної соціальної відповідальності в практику управління компанією. Корпоративна соціальна відповідальність в європейському контексті. Глобальні ініціативи у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Місія організації: формування, структура, призначення. Сутність корпоративної культури в організації. Складові корпоративної культури та її рівні. Вплив культури організації на її діяльність

1.7.	Конфлікти в організації, управління конфліктною ситуацією	Профілактика конфліктів за стратегією управління персоналом. Управління компетентністю працівників як напрям профілактики конфліктів. Управління поведінкою особистості з метою запобігання конфліктом
1.8.	Мотивація в діяльності фармацевта	Методи мотивації: економічний метод, нові завдання, «збагачення роботи», залучення до керівництва. Форми стимулювання праці. Мотивація в діяльності фармацевта Роль мотивації в діяльності клінічного фармацевта
1.9.	Поняття біоетики	Зростання ролі біоетики в сучасному суспільстві, медицині та фармації. Історія становлення біоетики. Правила і принципи біоетики. Біоетичні аспекти клінічних випробувань нових ЛЗ. Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових та генеричних ЛЗ. Роль Етичних комітетів. Концепція «3R» Расела та Берча.
1.10.	Етичні комітети	Види етичних комітетів. Біоетичні аспекти клінічних випробувань нових лікарських препаратів. Принципи та правила біоетики. Рівні функціонування етичних комітетів. Експеримент. Досліди на тваринах. Тестування медикаментів. Клінічні дослідження. Ставлення до ситуацій с біоетичної точки зору
1.11.	Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових лікарських засобів	Універсальні принципи і норми біоетики. Медичне право як невід’ємна складова підготовки лікаря і фармацевта в сучасних умовах в Україні. Визначення поняття “Пацієнт”, його права та обов’язки. Деонтологічна модель біоетики і принцип “дотримання обов’язку”. Біоетична модель Гіпократова. Біоетична модель Парацельса ("Роби добро"). Модель "технічного" типу. Модель сакрального типу. Модель колегіального типу. Модель контрактного типу. Біоетика і принцип поваги прав та гідності людини. Принцип поваги автономії особистості.
1.12.	Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок	Рекламування лікарських препаратів серед лікарів та населення. Етика просування лікарських препаратів на фармацевтичний ринок. Критерії ВООЗ по просуванню ЛП на ринок. Просування ЛП на ринок. Рекламування ЛП серед лікарів та населення. Робота медичних представників по просуванню ЛП на ринок. Симпозіуми та наукові наради як спосіб просування ЛП. Вимоги до інформації в анотаціях, вкладишах. Упаковка та маркіровка. Постмаркетингові дослідження. Самостійне лікування безрецептурними лікарськими препаратами в світовій практиці.
1.13.	Робота медичних представників	Самостійне лікування без рецептурними препаратами в світовій практиці. Історія формування вакансії медичного представника на ринку праці. Кого хочуть бачити як медичних представників фармацевтичні компанії. Тестування медикаментів. Клінічні дослідження. Ставлення до ситуацій с біоетичної точки зору.
1.14.	Етика бізнесу	Управлінська етика та етика трудових відносин Поняття управлінської діяльності. Особливості управлінської діяльності на сучасному етапі та фактори, що їх визначають. Поняття та функції управлінської етики. Морально-етичні вимоги до поведінки керівника. Основні принципи ведення бізнесу у сфері фармації. Принципи менеджменту у фармації. Основи маркетингу та ведення фінансів в професійній діяльності

		фармацевта. Права та обов'язки фармацевта
1.15.	Права та соціальний захист фармацевтичного працівника	Правопорушення та відповідальність. Державна політика у сфері захисту прав споживачів. Механізми та правове регулювання захисту прав споживачів. Права та обов'язки споживачів. Захист їх прав. Належна якість продукції. Права споживача: при купівлі товару належної якості; у випадку придбання товару неналежної якості. Відповідальність за нанесений збиток продукцією неналежної якості. Неякісна підприємницька діяльність. Судовий захист прав споживачів. Відповідальність за порушення законодавства щодо захисту прав споживачів. Діяльність органів влади у сфері захисту прав споживачів. Конституція України та проблеми професійної етики лікаря та фармацевта. Права та обов'язки фармацевта

6. Структура навчальної дисципліни (навчально-тематичний план викладання дисципліни)

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Денна форма навчання (90 годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
Модуль 1 «Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників та основи взаємодії суб'єктів на фармацевтичному ринку»							
1.1.	Поняття і сутність моралі, етики, деонтології	6	-	2	-	4	-
1.2.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з пацієнтами.	4	-	2	-	2	-
1.3.	Етика і алгоритм спілкування фармацевтичних працівників з лікарями	6	-	2	-	4	-
1.4.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з колегами та медичними працівниками фармацевтичних фірм	6	-	2	-	4	-
1.5.	Поняття культура та корпоративна культура фармацевтичних закладів та організації.	6	-	2	-	4	-
1.6.	Типи корпоративних культур	4	-	2	-	2	-
1.7.	Конфлікти в організації, управління конфліктною ситуацією	6	-	2	-	4	-
1.8.	Мотивація в діяльності фармацевта	4	-	2	-	2	-
1.9.	Поняття біоетики	8	-	4	-	4	-
1.10.	Етичні комітети	6	-	2	-	4	-
1.11.	Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових лікарських	6	-	2	-	4	-

	засобів						
1.12.	Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок	6	-	4	-	2	-
1.13.	Робота медичних представників	6	-	2	-	4	-
1.14.	Етика бізнесу	4	-	2	-	2	-
1.15.	Права та соціальний захист фармацевтичного працівника	6	-	2	-	4	-
Модульна контрольна робота.		6	-	2	-	4	.
Усього кредитів / годин за дисципліну		3/90		1,2/36		1,8/54	
Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Заочна форма навчання (90 годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
Модуль 1 «Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників та основи взаємодії суб'єктів на фармацевтичному ринку»							
1.1.	Поняття і сутність моралі, етики, деонтології	6	-	-	-	6	-
1.2.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з пацієнтами.	8	-	2	-	6	-
1.3.	Етика і алгоритм спілкування фармацевтичних працівників з лікарями	6	-	-	-	6	-
1.4.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з колегами та медичними працівниками фармацевтичних фірм	8	-	2	-	6	-
1.5.	Поняття культура та корпоративна культура фармацевтичних закладів та організації.	4	-	-	-	4	-
1.6.	Типи корпоративних культур	4	-	-	-	4	
1.7.	Конфлікти в організації, управління конфліктною ситуацією	6	-	2	-	4	-
1.8.	Мотивація в діяльності фармацевта	6	-	-	-	6	-
1.9.	Поняття біоетики	4	-	-	-	4	-
1.10.	Етичні комітети	4	-	-	-	4	-
1.11.	Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових лікарських засобів	4	-	-	-	4	-
1.12.	Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок	6	-	2	-	4	-
1.13.	Робота медичних представників	8	-	2	-	6	-
1.14.	Етика бізнесу	4	-	-	-	4	-

1.15.	Права та соціальний захист фармацевтичного працівника	6	-	2	-	4	-
	МКР залік	6	-	2	-	4	.
Усього кредитів / годин за дисципліну		3/90		0,5/14		2,5/76	

7. Самостійна робота

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг СР (годин)	
		денна форма	заочна форма
1.	Поняття і сутність моралі, етики, деонтології Охарактеризувати професійну моральність та етика фармацевтичних працівників. Знати: Мораль, її функції. Виховання морально-етичних цінностей: чесність, милосердя, совісність, відповідальність за доручену справу і таке ін. Історичний шлях становлення етики, фармацевтичної етики. Деонтологія. Становлення фармацевтичної деонтології. Досвід минулого з медицини та фармації в підготовці фармацевтичних працівників. Біоетика в фармації Описувати: Клятва Гіппократа. Концепція Альберта Швейцера «благоговіння перед життям».	4	6
2.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з пацієнтами. Охарактеризувати механізми формування етичної поведінки. Належна фармацевтична практика. Знати: Належна фармацевтична практика. Поняття деонтології. Історичні аспекти фармацевтичної деонтології. Алгоритм спілкування фармацевтів із пацієнтом в аптеці, лікувально-профілактичному закладі. Мовні та психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується фармацевт. Описувати типи людей: аудіали, візували, кінестетики	2	6
3.	Етика і алгоритм спілкування фармацевтичних працівників з лікарями Охарактеризувати історичні аспекти фармацевтичної деонтології. Етика взаємовідношень: лікар – хворий – фармацевт. Знати: Мовні та психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується фармацевт. Типи людей: аудіали, візували, кінестетики. Сутність спілкування, його мета і моральний сенс. Моральна культура спілкування, її зміст і вияви. Поняття фармацевтичної етики. Основні етапи становлення фармацевтичної етики. Поняття фармацевтичної деонтології. Описувати психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується фармацевт	4	6
4.	Етика і алгоритми спілкування фармацевтичних працівників з колегами та медичними працівниками фармацевтичних фірм Охарактеризувати етику взаємовідношень: лікар – хворий – фармацевт. Знати: Історичні аспекти фармацевтичної деонтології. Мовні та психологічні ключі доступу до людини, з якою спілкується	4	6

	фармацевт. Типи людей: аудіали, візували, кінестетики. Сутність спілкування, його мета і моральний сенс. Моральна культура спілкування, її зміст і вияви. Поняття фармацевтичної етики. Основні етапи становлення фармацевтичної етики. Поняття фармацевтичної деонтології. Описувати основні етапи становлення фармацевтичної етики		
5.	Поняття культура та корпоративна культура фармацевтичних закладів та організації. Охарактеризувати Знати: Вплив референтних груп на мотивацію людини. Типології корпоративної культури. Дискусії про соціальну відповідальність Еволюція концепції корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесу. Інтеграція корпоративної соціальної відповідальності в практику управління компанією. Корпоративна соціальна відповідальність в європейському контексті. Глобальні ініціативи у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Місія організації: формування, структура, призначення. Сутність корпоративної культури в організації. Описувати складові корпоративної культури та її рівні. Вплив культури організації на її діяльність	4	4
6.	Типи корпоративних культур. Охарактеризувати складові корпоративної культури. Знати: Типології корпоративної культури. Дискусії про соціальну відповідальність. Еволюція концепції корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесу. Інтеграція корпоративної соціальної відповідальності в практику управління компанією. Корпоративна соціальна відповідальність в європейському контексті. Глобальні ініціативи у галузі корпоративної соціальної відповідальності. Місія організації: формування, структура, призначення. Сутність корпоративної культури в організації. Вплив культури організації на її діяльність Описувати складові корпоративної культури та її рівні.	2	4
7.	Конфлікти в організації, управління конфліктною ситуацією Охарактеризувати профілактику конфліктів за стратегією управління персоналом. Знати: Управління компетентністю працівників як напрям профілактики конфліктів. Управління поведінкою особистості з метою запобігання конфліктом Описувати профілактику конфліктів	4	4
8.	Мотивація в діяльності фармацевта Охарактеризувати методи мотивації: економічний метод, нові завдання, «збагачення роботи», залучення до керівництва Знати: Форми стимулювання праці. Мотивація в діяльності фармацевта Роль мотивації в діяльності клінічного фармацевта Описувати діяльність клінічного фармацевта	2	6
9.	Поняття біоетики Охарактеризувати зростання ролі біоетики в сучасному суспільстві, медицині та фармації. Знати: Зростання ролі біоетики в сучасному суспільстві, Історія становлення біоетики. Правила і принципи біоетики. Біоетичні аспекти клінічних випробувань нових ЛЗ. Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових та генеричних ЛЗ. Роль Етичних	4	4

	комітетів. Описувати концепції «3R» Расела та Берча.		
10.	Етичні комітети Охарактеризувати види етичних комітетів. Знати: Біоетичні аспекти клінічних випробувань нових лікарських препаратів. Принципи та правила біоетики.. Експеримент. Досліди на тваринах. Тестування медикаментів. Клінічні дослідження. Ставлення до ситуацій с біоетичної точки зору Описувати рівні функціонування етичних комітетів	4	4
11.	Захист прав пацієнтів при проведенні клінічних випробувань нових лікарських засобів. Охарактеризувати універсальні принципи і норми біоетики. Знати: Медичне право як невід'ємна складова підготовки лікаря і фармацевта в сучасних умовах в Україні. Визначення поняття "Пацієнт", його права та обов'язки. Деонтологічна модель біоетики і принцип "дотримання обов'язку". Модель контрактного типу. Біоетика і принцип поваги прав та гідності людини. Принцип поваги автономії особистості. Описувати боетична модель Гіпократа. Біоетична модель Парацельса ("Роби добро"). Модель "технічного" типу. Модель сакрального типу. Модель колегіального типу.	4	4
12.	Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок Охарактеризувати рекламування лікарських препаратів серед лікарів та населення. Знати: Етика просування лікарських препаратів на фармацевтичний ринок. Просування ЛП на ринок. Рекламування ЛП серед лікарів та населення. Робота медичних представників по просуванню ЛП на ринок. Симпозіуми та наукові наради як спосіб просування ЛП. Вимоги до інформації в анотаціях, вкладишах. Упаковка та маркіровка. Постмаркетингові дослідження. Самостійне лікування безрецептурними лікарськими препаратами в світовій практиці. Описувати критерії ВООЗ по просуванню ЛП на ринок.	2	4
13.	Робота медичних представників Охарактеризувати самостійне лікування без рецептурними препаратами в світовій практиці Знати: Історія формування вакансії медичного представника на ринку праці. Тестування медикаментів. Клінічні дослідження. Ставлення до ситуацій с біоетичної точки зору Описувати кого хочуть бачити як медичних представників фармацевтичні компанії..	4	6
14.	Етика бізнесу Охарактеризувати управлінська етика та етика трудових відносин Знати: Поняття управлінської діяльності. Особливості управлінської діяльності на сучасному етапі та фактори, що їх визначають. Поняття та функції управлінської етики. Морально-етичні вимоги до поведінки керівника. Основні принципи	2	4

	ведення бізнесу у сфері фармації. Принципи менеджменту у фармації. Основи маркетингу та ведення фінансів в професійній діяльності фармацевта. Описувати права та обов'язки фармацевта		
15.	Права та соціальний захист фармацевтичного працівника Охарактеризувати державну політику у сфері захисту прав споживачів Знати: Правопорушення та відповідальність. Механізми та правове регулювання захисту прав споживачів. Права та обов'язки споживачів. Захист їх прав. Належна якість продукції. Права споживача: при купівлі товару належної якості; у випадку придбання товару неналежної якості. Відповідальність за нанесений збиток продукцією неналежної якості. Неякісна підприємницька діяльність. Судовий захист прав споживачів. Відповідальність за порушення законодавства щодо захисту прав споживачів. Діяльність органів влади у сфері захисту прав споживачів. Конституція України та проблеми професійної етики лікаря та фармацевта. Описувати права та обов'язки фармацевта	4	4
16.	МКР, залік	4	4

Індивідуальні завдання носять творчий, пошуковий характер, сприяють розвитку пізнавальної активності здобувачів освіти, що виконуються самостійно або під керівництвом викладача. Це додаткові завдання, що дозволяють здобувачу освіти поглибити свої знання з дисципліни та отримати додаткові бали, наприклад за виступ на конференції, друк тез відповідно до науково-дослідної теми кафедри, за призові місця в олімпіаді з дисципліни серед здобувачів освіти свого ЗВО і закладах вищої освіти України. Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачам освіти за індивідуальну роботу – 5 балів.

Тематика індивідуальних завдань, вимоги до звітування/захисту тощо, формується провідним викладачем дисципліни, які є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

8. Виконання контрольних робіт для здобувачів заочної форми навчання

Виконання контрольної роботи є важливим елементом навчального процесу за заочною формою навчання, оскільки підготовка та виконання завдань контрольної роботи дозволяє самостійно оволодіти освітньою програмою навчальної дисципліни в міжсесійний період.

Протягом вивчення дисципліни здобувач освіти виконує одну контрольну роботу в другому семестрі.

При виконанні контрольної роботи спочатку необхідно ознайомитися з навчальною програмою, силабусом курсу та підібрати рекомендовану літературу.

Методичні вказівки, які є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року. Варіанти контрольних запитань вказані в методичних вказівках до контрольної роботи, яка додатково надається кожному здобувачу освіти окремо.

При виконанні контрольної роботи відповіді на запитання писати від руки розбірливо залишаючи місце для зауважень рецензента. В кінці роботи необхідно навести список використаної літератури, вказати дату написання і власний підпис.

Контрольна робота рецензується викладачами кафедри фармації, призначеними завідувачем кафедри. Кожна контрольна робота оцінюється окремо.

Кожна контрольна робота складається з 20 тестових запитань і 3 теоретичних запитань.

За результатами перевірки та рецензування контрольних робіт здобувачів освіти заочної форми навчання оцінюються за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («5», «4», «3», «2») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання, які конвертуються в бали.

9. Перелік питань для підсумкового контролю

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкового контролю відповідно до зазначеної у навчальному плані форми (*залік*) розробляються провідним викладачем кафедри згідно із тематичним планом робочої програми навчальної дисципліни, є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

10. Методи навчання

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи здобувачів освіти є чіткий контроль відвідування здобувачами освіти занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно конкретним цілям теми, під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачем освіти. При оцінюванні поточної діяльності здобувача освіти при вивченні дисципліни застосовуються види об'єктивного контролю теоретичної і практичної підготовки здобувачів освіти.

Формами проведення поточного контролю під час навчальних занять дисципліни включає в себе тестовий контроль (вхідний рівень знань) і традиційний усний або письмовий (вихідний рівень знань), що включає в себе перевірку рівня набутих знань і практичних навичок.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточна навчальна діяльність здобувачів освіти контролюється на заняттях на початку шляхом тестування (10 тестових завдань формату А) потім проводиться контроль теоретичної підготовки та здобутих практичних навичок (на протязі всього заняття). Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («5», «4», «3», «2») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач освіти отримує оцінку на кожному занятті. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Оцінку «Відмінно» отримує здобувач освіти, який якісно виконав самостійну роботу студента (СРС), приймав активну участь в обговоренні найбільш складних питань з теми заняття, дав не менше 90% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання.

Оцінку «Добре» отримує здобувач освіти, який якісно виконав СРС, приймав участь в обговоренні складних питань з теми заняття, дав не менше 75% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання.

Оцінку «Задовільно» отримує здобувач освіти, який виконав СРС, не приймав активної участі в обговоренні найбільш складних питань з теми, дав не менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання.

Оцінку «Незадовільно» отримує здобувач освіти, який не якісно виконав або взагалі не виконав СРС, не приймав участі в обговоренні питань з теми заняття, дав менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестового завдання.

Конвертацію традиційної оцінки за заняття у бали наведено у таблиці *(для очної денної та заочної форми навчання)*.

Традиційна система	Конвертація у бали
«5»	10 балів
«4»	8 балів
«3»	6,0 балів
«2»	0 балів

Для здобувачів **очної (денної) та заочної форм** навчання модуль завершується заліком.

Всього під час вивчення дисципліни «Етика та деонтологія у фармації» буде проведено модульна контрольна робота, яка буде містити 5 завдань, серед яких 10 тестів і 4 питання. Всі п'ять завдань, за допомогою яких перевіряються теоретичні знання та практичні навички з різних тем дисципліни, що вивчається. Під час оцінювання модульної контрольної роботи здобувачу освіти виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («5», «4», «3», «2»), які конвертуються у бали.

Оцінку «Відмінно» (“5”) отримає здобувач освіти, який правильно відповів на 90-100 % тестів формату А та без помилок відповів на 4 поставлені питання.

Оцінку «Добре» (“4”) отримає здобувач освіти, який правильно відповів на 75-89% тестів формату А та який припустився окремих незначних помилок при відповідях на 4 поставлені питання .

Оцінку «Задовільно» (“3”) отримає здобувач освіти, який правильно відповів на 60 -74% тестів формату А та припустився значних помилок у відповідях при відповідях на 4 поставлені питання

Оцінку «Незадовільно» (“2”) отримає здобувач освіти, який відповів на менше, ніж 60 % тестів формату А та припустився грубих помилок у відповідях на 4 поставлені питання.

Конвертацію традиційної оцінки за модульну контрольну роботу у бали наведено у таблиці *(для денної та заочної форм навчання)*.

Традиційна система	Конвертація у бали
«5»	25 балів
«4»	20 балів
«3»	15 балів
«2»	0 балів

Для заочної форми навчання передбачено виконання **одна контрольна робота** з дисципліни «Етика та деонтологія у фармації». Результати перевірки та рецензування контрольної роботи здобувачів освіти заочної форми навчання оцінюються за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («5», «4», «3», «2») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання (тотожних до оцінювання

модульних контрольних робіт для денної форми навчання), які конвертуються в бали.

Конвертацію традиційної оцінки за контрольну роботу в бали наведено у таблиці

Традиційна система	Конвертація у бали
«5»	100 балів
«4»	80 балів
«3»	60 балів
«2»	0 балів

Кінцевий модульний контроль (залік):

Залік – це форма кінцевого контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних і контрольних заходів. При виставленні заліку за дисципліну враховується накопичена здобувачем освіти кількість балів за поточне навчання. Зарахування дисципліни здобувачеві освіти проводиться відповідно до загальної кількості накопичених ним балів, яка має бути не меншою, ніж мінімально необхідна і складає 111 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за залік:

Нарахування балів за дисципліну (для очної денної форми навчання):

Кількість занять	Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота кількість	Оцінювання				IPC	Сума балів за поточне навчання	Сума балів за дисципліну
	«5»	«4»	«3»	«2»		«5»	«4»	«3»	«2»			
	17	10	8	6		0	1	25	20			

IPC* - індивідуальна робота студента

Нарахування балів за дисципліну (для заочної форми навчання):

Кількість занять	Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота кількість	Контрольна робота				IPC	Сума балів за поточне навчання	Сума балів за дисципліну				
	Оцінювання					Оцінювання										
	5	4	3	2		5	4	3	2							
7	10	8	6	0	1	25	20	15	0	100	80	60	0	5	0-200	0-200

Загальний розподіл балів за результатами навчання

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
200 балів		залік/екзамен	
170 – 200	A	Зараховано	відмінне виконання
155 – 169	B		вище середнього рівня
140 – 154	C		загалом хороша робота
125 – 139	D		непогано
111 – 124	E		виконання відповідає мінімальним критеріям
60 – 110	FX	не зараховано	необхідне перескладання
1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

12. Рекомендований бібліографічний список

Основна література

1. Brenner, S. N. Ethics program and their dimensions / S. N. Brenner // Journal of Business Ethics. – 2015. – № 11. – P. 391-399.
2. Mnushko, Z. N. Management and marketing in pharmacy. P. I. Management in pharmacy : Texts of Lectures / Z. N. Mnushko, I. V. Sofronova, I. V. Pestun. – Kh. : PH of NUPh, 2016. – 148 p.
3. Pharmaceutical Law and Legislation : the textbook for applicants for higher education / A.A. Kotvitskaya, I.V. Kubarieva, A.V. Volkova et al. //Kharkiv : NUPh : Golden Pages, 2019.204 p.
4. Pharmacy Student Survival Guide, 2e/ Ruth E. Nemire, Karen L. Kier//2019 UK
5. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В. Етика ділового спілкування: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
6. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2010. 16 с.
7. Малий В.В. Етика та деонтологія у фармації : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / В.В. Малий, З.Р. Сафіуліна, М.М. Кобець, О.С. Самборський. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2017. — 248 с.
8. Соловійов С.О., Трохимчук В.В., Кабачна А.В. Аналіз компетентностей фармацевтів-інтернів в процесі проходження освітньої складової інтернатури// Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 14-15 березня 2023 р. / ред. кол.: А.С.Немченко та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2023. – С.351-352.
9. Соловійов С.О.,Трохимчук В.В., Кабачна А.В. Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 14-15 березня 2023 р. / ред. кол.: А.С.Немченко та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2023. – С.351-352.
10. Трохимчук В.В., Садовник О.В., Борищук В.О. Славетні імена фармації м.Києва 1964-2021 рр.- К.:Фенікс, 2023.- 180 с.
11. Яхно Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів. навч. посіб. для студентів ВНЗ / за ред. Т. П. Яхно. -Київ: Центр учбової літератури, 2018. 175 с.

Додаткова література

12. Котвіцька А. А., Сурікова І. О., Гавриш Н. Б. Дослідження впровадження етичного кодексу фармацевтичних працівників України у практичну діяльність// Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2015. Вип 1. С. 45-52.
13. Носик О. М., Буніна Г. Д. Вплив корпоративної культури на ефективність функціонування підприємства. Професійний менеджмент в

сучасних умовах розвитку ринку: матеріали доп. IV наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 3 листоп. 2015 р. -X. 2015. С. 22-23.

14. Світлична Є. І., Берестова А. А., Тележкіна О. О. Фахова мова фармацевта: базовий підруч. для студентів вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів.) IV рівня акредитації. 2-ге вид., випр. та допов. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017. 312 с.

Інформаційні ресурси

15. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск чотирнадцятий. / МОЗ України, 2023.– /Інтернет ресурс - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>

16. Compendium online. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://compendium.com.ua/bad/>.

17. Державний реєстр лікарських засобів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>.

18. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://likicontrol.com.ua/>.

19. Пошукова база Medscape [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Medscape <https://www.medscape.com/pharmacists>.

20. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tabletki.ua/uk/>.

21. Фармацевтичний журнал: науково-практичний журнал - <https://pharmj.org.ua/index.php/journal>

22. Щотижневик «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.apteka.ua/>

Лист перегляду (актуалізації) робочої програми навчальної дисципліни

№	Висновок щодо актуальності РПНД*	Дата перегляду	№ протокол у кафедри	Підпис викладача	Підпис гаранта ОПП	Підпис завідувача кафедри

*У колонці «Висновок щодо актуальності РПНД» зазначити висновок кафедри, щодо перегляду (актуалізації): *актуалізовано; необхідно внести зміни у такі розділи (із їх зазначенням); внесені зміни у розділ; замінено сторінки №; тощо.*